
CRONICA VIETII ȘTIINȚIFICE

BLITZURI OMAGIALE

În perioada 10-12 noiembrie 2009, în cadrul Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei s-a desfășurat ce-a de-a treia ediție a Colocviului Internațional *Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. Limbă, limbaj, vorbire*. Organizat sub egida Institutului de Filologie al AȘM, în colaborare cu Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți, evenimentul a fost consacrat comemorării a două personalități marcante ale științei și culturii noastre – academicianul Silviu Berejan, ex-director al Institutului de Lingvistică al AȘM, membru de onoare al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti” al Academiei Române și a regretatului poet academician Grigore Vieru, membru al Academiei Române, doctor honoris causa al AȘM.

Colocviul și-a propus drept scop realizarea unui schimb de abordări și experiențe între specialiștii din Republica Moldova și cei de peste hotare, avându-i printre invitați pe acad. **Eugen SIMION** (România), acad. **Marius SALA** (România), acad. **Klaus BOCHMANN** (Germania), prof. univ. dr. **Adrian Dinu RACHIERU** (România), dr. Iulia Mărgărit (România), dr. conf. Ionel Narița (România), acad. **Mihai CIMPOI** (Republica Moldova), mem. cor. **Anatol CIOBANU** (Republica Moldova), profesori universitari, cercetători, filologi etc.

Evenimentul a demarat cu depuneri de flori la Cimitirul Central de pe strada Armenească din capitală, la mormintele celor două somități ale științei și culturii neamului. În discursul de comemorare, la mormântul acad. Silviu Berejan, vicepreședintele AȘM, dr. hab. Mariana Șlapac a apreciat profunzimea cunoașterii domeniului lingvistic al regretatului savant, remarcând și calitatea de luptător ferm pentru adevărul științific. În aceeași linie de idei s-a înscris și discursul prof. Ion Guceac, domnia sa menționând faptul că acad. Silviu Berejan este pentru noi toți un model de excepție privind munca științifică asiduă, dar și promovarea idealurilor naționale.

Academicianul Klaus Bochmann (Germania) a mărturisit că l-a cunoscut pe distinsul lingvist Silviu Berejan acum 40 de ani la Congresul romaniștilor, la București și de atunci au rămas buni prieteni, savantul regretând pierderea incomensurabilă, resimțită nu numai de lingviști, dar și de întreg domeniul filologic.

„Am fost unul dintre discipolii marelui lingvist și, în același timp, mi-a fost unul dintre cei mai buni prieteni. În această zi, Silviu Berejan ar fi împlinit 82 de ani. Cu această ocazie am încercat să organizăm mai multe acțiuni, datorita noastră fiind de a-i păstra memoria pentru lucrurile frumoase pe care le-a lăsat pentru noi”, a spus dr. hab. Vasile Bahnaru, directorul interimar al Institutului de Filologie al AȘM. „Un adevărat om al științei” a fost numit și poetul Grigore Vieru, motiv pentru care e necesar a le păstra luminoasă amintirea, a mai spus directorul.

În deschiderea lucrărilor colocviului cu un *Cuvânt de salut* s-a adresat celor prezenți **Gheorghe DUCA**, președintele Academiei de Științe a Moldovei, Domnia Sa subliniind în mod deosebit faptul că această conferință este dovada cea mai elocventă că savanții de la Academia de Științe a Moldovei mențin onorabila și nobila tradiție de a-și elogia înaintașii iluștri. „Doi stâlpi ai înțelepciunii și ai adevărului, academicianul Silviu Berejan și poetul

academician Grigore Vieru, au constituit în cele mai grele perioade un reazem și un model de demnitate națională, iar creația lor înscrisă o pagină strălucită în cultura și spiritualitatea românească din Basarabia”.

Silviu Berejan a fost un adevărat slujitor al științei. Fondator al școlii naționale de lexicologie și semantică lingvistică, specialist în gramatică, lexicologie, lexicografie, lingvistică teoretică, romanistică, slavistică, lingvistică comparată, sociolingvistică, profesor, cercetător și manager, Silviu Berejan este autorul a peste 400 de lucrări științifice și științifico-didactice. Mărturie ne stau lucrările personale și cele realizate în colaborare: *Contribuții la studiul infinitivului moldovenesc și Семантическая эквивалентность лексических единиц (Echivalența semantică a unităților lexicale)*, apărute în 1962 și, respectiv, în 1973; *Dicționar explicativ școlar* având mai multe ediții, *Dicționar explicativ uzual al limbii române* (1999), manualele *Limba moldovenească literară contemporană. Morfologia* (1983), *Lingvistica generală* (1985), *Curs de gramatică istorică a limbii române* (1991).

Un pontif al limbii române este și regretatul poet academician Grigore Vieru, creator al unei opere care străbate timpul prin rostiri fundamentale. Într-un timp și spațiu șubrezite axiologic, creația lui Vieru a muncit spre restaurarea ființei naționale în echilibrul ontologic. Temele general-umane își regăsesc în profunzimile limbajului poetic al lui Grigore Vieru statul arhetipal și se configurează în imagini inefabile, devenind aproape intraductibile prin energiile camuflate, profund românești. Poetul ne-a revelat esențele elementarității, a lucrurilor simple, dar fundamentale în zidirea noastră identitară.

Dragostea pentru valorile românești a marcat întreaga viață literară a poetului. În renumitul discurs, intitulat simbolic *Testament*, rostit la AȘM în data de 30 august 2008, în ajunul Sărbătorii Limba noastră cea română, cu ocazia încununării sale cu titlul *doctor honoris causa*, Grigore Vieru afirma: „Știu că harul pe care mi l-a dăruit Dumnezeu este atât cât îl am. Dar limba și literatura română nu cea moldovenească mi-a dat totul. Am răsărit ca poet din frumusețea, bogăția și tainele limbii române căreia îi voi rămâne îndatorat până la capătul vieții”. Aceste rostiri testamentare sunt consfințite și de profunda creație pe care poetul a lăsat-o urmașilor.

În memoria lui Grigore Vieru a fost difuzat în premieră filmul documentar *Cel care sunt*, scenariu de dr. Dumitru Olărescu și regia de Mircea Chistruga. Filmul a prezentat publicului momente inedite din viața poetului, cromatizând emoțional atmosfera întrunirii.

Cel mai frumos omagiu pe care l-ar putea aduce urmașii acestor doi măștri ai cuvântului este citirea Cărții lor, dialogul inter/multicultural pe marginea Operei lor, asigurarea circuitului de idei emanate de ei. Direcțiile pe care le-au trasat în domeniul umanistic măștrii Silviu Berejan și Grigore Vieru au constituit pretexte serioase pentru discuțiile care au demarat în cadrul acestui Colocviu internațional, între specialiștii din Republica Moldova, România, Germania, SUA, Kazahstan și Ucraina.

În cadrul dezbaterilor consacrate memoriei lingvistului Silviu Berejan au fost abordate subiecte care au vizat probleme actuale de gramatică; fonetică, dialectologie și istorie a limbii; lexicologie și lexicografie; sociolingvistică; științe ale comunicării. Cât privește tematica subiectelor în memoria poetului Grigore Vieru, aceasta vizează istoria, teoria și critica literară; limbajul artistic ca „limbaj absolut”; dimensiunea semantico-pragmatică a textului: construcție și interpretare; textul și discursul: noi forme și abordări.

Comunicările participanților au avut un nivel academic susținut, asigurând o atmosferă intelectuală de excepție.

În ziua închiderii lucrărilor Colocviului doritorii au plecat în excursie la Orheiul Vechi.

VIORICA RĂILEANU, NINA CORCINSCHI
Institutul de Filologie al AȘM
(Chișinău)